Turkish Studies
Educational Sciences
Volume 13/19, Summer 2018, p. 1821-1841
DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.14130
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info/Makale Bilgisi
Received/Geliş: Eylül 2018 **Accepted/Kabul:** Eylül 2018
Referees/Hakemler: Prof. Dr. Mehmet Dursun ERDEM – Doç. Dr. Mesut GÜN – Dr. Öğr. Üyesi Gülşah DURMUŞ

This article was checked by iThenticate.

ANA DİLİ EĞİTİMİ VE ÖĞRETİMİ SÜRECİNDE MASALLARIN ÇOCUK GELİŞİMİNE KATKILARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

*Tuncay TÜRKBEN**

ÖZET

Halk edebiyatı ürünleri olan masalların ana dili eğitimi ve öğretiminde kullanımı çocuk gelişimi ve temel dil becerilerin kazandırılması açısından önem taşımaktadır. Bu araştırmanın amacı da ana dili eğitimi ve öğretiminde masalların kullanımının çocuk gelişimi üzerine etkilerini öğretmen görüşleri doğrultusunda incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2017–2018 öğretim yılında Ankara il merkezinde görevli ve gönüllü olarak çalışmaya katılan 35 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma deseni olarak da durum çalışması seçilmiştir. Durum çalışması, bilimsel sorulara cevap aramada kullanılan etkili bir yöntem olarak görülmektedir. Araştırmanın verileri nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Elde edilen bulguların analizinde ise betimsel analiz ve içerik analizi kullanılmıştır. Elde edilen verilerden, benzerlik durumları göz önünde bulundurularak kategoriler elde edilmiş ve bu kategoriler tablolar hâlinde sunulmuştur. Veriler, öğretmen görüşleri alıntılanarak da desteklenmiştir. Elde edilen bulgular da göstermektedir ki masallar çocuğun bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişiminde önemli bir yer tutmaktadır. Çocuğun temel dil becerilerinin geliştirilmesinde de masalların etkili yöntem ve tekniklerle ele alınıp işlenmesi gerekmektedir. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre masallar; çocuğun hayal dünyasını, dil becerilerini geliştirir, hayata olumlu bakmalarını sağlar. Okullarda bir ders malzemesi olarak masalların etkili bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Anne babalar da çocuklarını masal kitaplarıyla tanıştırmalı ve onlarla birlikte masal okumalıdır. Sonuç olarak, masalların ana dili eğitimi ve öğretiminde temel dil becerilerin kazanılması ve geliştirilmesinde etkin olarak kullanılması gerektiği ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Masal, Ana Dili Eğitimi ve Öğretimi, Çocuk Gelişimi, Öğretmen Görüşleri, İnceleme.

* Dr. Öğr. Üyesi Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, El-mek: tuncayturkben57@gmail.com

EXAMINING THE VIEWPOINTS OF TEACHERS ON THE CONTRIBUTION OF TALES TO CHILD DEVELOPMENT IN TEACHING PROCESS OF MOTHER TONGUE

ABSTRACT

In mother tongue education, the use of tales, which are the products of folk literature, is important in terms of child development and for the acquisition of basic language skills. The purpose of the present study is to investigate the effects of the use of tales in mother tongue teaching on child development in the light of teacher viewpoints. The study group consisted of 35 class teachers who worked in the city center of Ankara in 2017-2018 Academic Year and who volunteered to participate in the study. A case study was chosen as a research design. The case study is seen as an effective method used to search for answers to scientific questions. As the study model, the Semi-Structured Interview Technique, which is one of the Qualitative Research Methods, was employed to collect the data of the study. In the analysis of the findings, the Descriptive Analysis and Content Analysis Methods were employed. Categories were created based on the data by considering the similarity status, and these categories were presented as tables. The data were supported by quoting the viewpoints of teachers. The findings obtained show that tales have an important place in the cognitive, affective and social development of the child. Tales should also be handled and dealt with efficient methods in developing the basic language skills of the child. According to the results obtained in the study, tales improve children's imagination world, language skills; and ensure that they look positively to life. It is necessary to use tales effectively as a class material at schools. Parents should also introduce tales books to their children and read tales with them. As a result, it can be stated that fairy tales should be used effectively in the acquisition and development of basic language skills in mother language education and training.

STRUCTURED ABSTRACT

1. Introduction

Mother Tongue may be defined as a structure that is initially learned from the mother of an individual and from the immediate family environment, and then from the environment in which one is related, then placing in the subconscious constituting the strongest bonds of individuals with the society. Mother Tongue education process is a process that has its own rules; and it only brings success when these rules are obeyed. Different types are used as class materials in mother tongue education and one of the most important materials is the tales. It is known that tales are influential on the development of children's dreams, the expansion of their idealistic horizons, the expansion of their vocabulary and on the development of language skills.

The main purpose of the present study is to examine the contribution of the use of tales to the development of children in terms of teacher viewpoints. As a study model, the semi-structured interview technique was chosen as the data collection tool. The Study Group was

determined by using the Convenient Sampling Method, which is one of Purposeful Sampling Methods. The data of the study were collected by semi-structured interview forms in line with the principles of qualitative approach methods. In the analysis of the data collected in the study, the Descriptive Analysis and Content Analysis, which are among qualitative data analysis approaches, were used.

2. Method

When we consider the findings obtained in the present study, we face several definitions that point to a different side of the tales. It is possible to claim that the "tales" concept evokes different associations in teachers. Based on the definitions, tales come out as funny and verbal or written products containing extraordinary events, imaginary products, unspecified works giving the child the love to read. When the contents of the definitions for tale made by the teachers are examined, it is observed that the contents of the tales mentioned in the descriptions show parallelism to those that are obtained from the literature. It was stated that tales have an important impact on the development of children. The answers given by the teachers who participated in the study on the ways in which the tales contributed to the development of children are similar to the findings reported in the literature. According to the viewpoints of the teachers, tales affects the children's cognitive, social and affective aspects like preparing children for life, developing language, acquiring good values, opening the horizons, improving their vocabulary, creative thinking, self-awareness and friendship relations.

3. Results and Discussion

It is already known that children are influenced by different sides of tales. According to teachers, children are influenced mostly by the heroes mentioned in tales. The heroes' having extraordinary features attracts children's attention and interest. In addition to this, it has also been reported that extraordinary events and animations in tales, narration style of tales, language and style, and the message given in the tale also influence children. The original storytelling style in the tale, the ability to use language, and the ability to animate also influence children. A child who reads and listens to tales acquires the skill to live the world that is described in the tale together with his/her own imaginary world.

Tales are also an influential way to improve basic language skills in Turkish language teaching. When we consider the findings showing the methods and techniques used by teachers to teach the texts of tales to develop language skills, we see that they use different methods and techniques. It was seen that teachers use methods and techniques like reading tales, summarizing, guessing contents based on visuals, animating, writing the introduction or result parts of the tale, rewriting by changing the flow of the events and creating a fairy tale based on vocabulary in education with tales. It is also important that the methods and techniques that are used in the process are based on the learning styles of children considering children's cognitive, emotional and social sides. It is already known that the various approaches to be used in learning environment will contribute to the development of language skills in children.

According to the findings of the present study, we see that teachers recommend books that are suitable for the age and development of

children, and consider the aspects such as the contents, having didactic features, formal characteristics, level of language development, development in imagination, reading love and habit. A teacher who was included in the study (T21) said that s/he did not recommend tale books to children and explained the reasons for this as: "*I do not recommend children fairytale books. Because they are products of imagination. Since tales drag children out to a dream world, they break them away from real life. I think that this situation can also damage children's emotions and their world. Instead of them, I recommend children's stories.*"

In the literature, too, there have been people who claimed that tales were harmful for children. According to the viewpoint such people defend, tales may drag children away from the realities of the real life and cause that they have misconceptions; and avoid correct and logical thinking. However, in today's world, it is observed that viewpoints claiming that tales increase the imagination and emotional power in children and contribute to the development of the mother tongue.

A great many teachers who were included in the study said that parents should read children's stories every day on a regular basis. It is observed that it is emphasized that when parents purchase tales books, these books should have some qualities in terms of age and development level, interest level, making children acquire good values, and create a language awareness and sensitivity. It is also stated that if they read tales together, change the tone of the voice while reading the fairy tale will be enjoyed by children. In this way, they stated that children may acquire the love and habit of reading.

4. Pedagogical Implications

Based on the findings of the present study, it is observed that tales are very important in terms of children's development and mother tongue education. It is important that the tales that ornament the fantasy worlds of children, improve their creativity, show the dexterity, vocabulary and wealth of their language and ensuring that they look at life positively in mother language education by teachers and by their parents through a series of educational exercises. In brief, good tales that have great importance in terms of linguistic, emotional and social development of children should be used effectively by teachers as teaching materials in teaching mother language. Parents should also read tales with their children outside the school; and introduce qualified tales to them, which will be useful for the development of children.

Keywords: Tale, Mother Tongue Teaching, Child Development, Viewpoints of Teachers, Investigation.

1. GİRİŞ

Ana dili, bireyin başlangıçta annesinden, yakın aile çevresinden daha sonra da ilişkide bulunduğu çevrelerden öğrendiği, insanın bilinçaltına inen ve bireylerin, toplumla en güçlü bağlarını oluşturan bir yapı olarak ifade edilebilir (Aksan, 2009, s. 81). Ana dili eğitimi ve öğretimi süreci ise, kendi içinde kuralları olan ve bu kurallar doğrultusunda hareket edildiğinde başarı elde edilen bir süreçtir (Mert, 2012, s. 2). Dili, etkili bir düşünme ve iletişim aracı olarak işlevsel bir şekilde kullanmak için erken dönemden itibaren ana dilinin bilinçli bir şekilde geliştirilmesi ve zenginleştirilmesi gerekmektedir.

Ana dili öğretimi, bireyin aile ve yakın çevresinden "gelişigüzel kültürlenme" süreciyle öğrendiği dilin, okullarda "kasıtlı kültürleme" yoluyla kurallarının ve doğru kullanımlarının bireylere kazandırılması etkinliğidir (Demirel, 1999). İmer'e (1990) göre de etkili bir ana dili öğretimiyle birey bildirişimde bulunmak için gerekli dilsel becerileri kazanacaktır.

Ana dili öğretimi süreci ilköğretimle birlikte başlayıp devam eder. Ana dilini güzel öğrenen ve kullanan öğrenciler bu başarıyı diğer derslerine de yansıtırlar. Bu nedenle ana dili eğitimi ve öğretimi önem taşımaktadır. Öğrenciler, öğrenme ve öğretme süreçlerinde bütün derslerin alt yapısını oluşturan "dinleme", "konuşma", "okuma" ve "yazma" temel dil becerilerini ve dil bilgisi öğrenme alanına ait verileri kazanırlar. Bu süreçte ana dili eğitiminde, öğretimin temel gereçleri olan öğretici ve yazınsal nitelikli metinler ile şiir metinleri kullanılır. Çocukların ilgi, gereksinim ve dil evrenlerine uygun, Türkçenin anlatım olanaklarının yansıtıldığı metinlerle hem dilsel becerilerinin geliştirilmesi hem de ana dilinin kurallarının sezdirilmesi sağlanır (Sever, 2013b, s. 11).

Ana dili eğitimi ve öğretiminde kullanılacak metinlerin çocukta dil bilinci ve duyarlılığı edindirecek nitelikte olması gerekir. Çer'e göre (2016, s. 6) çocukların kendilerine özgü bir doğası vardır. İlgisi, gereksinmesi, bakış açısı, yaşam deneyimleri, dil ve anlam evreni çocuğun gerçekliğini yansıtır. Çocuklara yönelik metin seçiminde bu kaygının göz önünde bulundurulması gerekir. "Çocukların öğrenme sürecinin ilk yıllarından başlayarak dilin düşünce ve iletişim aracı olarak örneklendirildiği metinlerle karşılaştırılması; bu metinlerin de çocukların konuşma ve yazma etkinliklerinde öykünerek dilsel yaratıcılıklarını geliştirebilecekleri özellikleri taşıması gerekir. İlköğretim sürecinde, çocuğa göre olan değişik biçim ve türlerin özgün örneklerinin, onlarda Türkçe sözcüklerle düşünme ve iletişim kurmanın önemine dayalı bir bilinç ve duyarlılığın geliştirilmesine olanak sağlayacağı bilinmelidir" (Sever, 2015, s. 21). Güleryüz (2013, s. 85) de ana dili eğitiminde metin seçiminin önemine vurgu yapmaktadır. Yaratıcı çocuk edebiyatı etkinliklerinde çocuk; duruk, edilgen değil; sürece etkin olarak katılan, heyecan duyan, kendini keşfeden, kendini gerçekleştirmeye çalışan ve ortaya yeni bir ürün koyma heyecanı ve yaşantısı taşıyandır. Bu durum, bireylerde kalıcı öğrenmeyi, öğrenmede sürekliliği, mutluluğu sağlayabilir ve böylece çocuk edebiyatının temel amacı olan yaratıcı düşünme gücü geliştirilmiş olur. Bu etkinlikler sayesinde de çocuğun dil bilinci ve duyarlılığı da sağlanmış olacaktır.

Çocukların hayal dünyasını, ifade kabiliyetini, bakış açılarını, dil ve düşünme becerilerini geliştiren çocuk edebiyatı malzemelerinden biri de halk edebiyatı ürünlerinden biri olan masallardır. Masalların çocuk gelişimi üzerinde önemli etkileri vardır. Yalçın ve Aytaş (2011, s. 60) çocukların sahip oldukları özellikleri itibariyle diğer yaş gruplarından ayrıldıklarını ifade etmektedirler. Bu dönemdeki çocukların gelişiminde masalların önemli olduğunu dile getirmektedirler. Masallar, gerek anlatım gerek de dilin kullanılış biçimi ile çocuğu etkilemektedir. Masalla birlikte çocuk, anlatılan dünyayla kendi hayal dünyasını birlikte yaşama olanağını yakalar.

Boratav'a (1958, s. 15) göre çocuk ana dilinin sahip olduğu zenginliği, dilin inceliklerini, hünerlerini büyük ölçüde masallardan öğrenir. Güleryüz'e (2013, s. 289) göre de masallar çocuklara sınırsız bir özgürlük alanı sunmakta, insanoğlunun on binlerce yıldan beri yapıp ettiklerinin şifrelerini çözme fırsatı vermektedir. Masallar büyük, sihirli ve gizemli bir dünya sunarak çocuğun evreni farklı bir şekilde görmesine ve şekillendirmesine imkân verir. Bu nedenle çocuklarda yaratıcı düşünmeyi geliştirmek, yaşanılan problemlere farklı bakış açıları kazandırmak adına onlara masal okutulmalıdır.

Naki Tezel masalı, "Masalın öz Türkçe karşılığı ödkünç / ötkünç'tür. Uygurca'da öd, öğüt; ödkünç ise, öğüt verici ad, öğüt verici hikâye, ahlak dersi veren alegorik eser anlamına gelmektedir" (Tezel, 1968, s. 447) şeklinde, Şükrü Elçin ise masalı "Bilinmeyen bir yerde, bilinmeyen şahıslara ve varlıklara ait hadiselerin macerası, hikâyesi" olarak tanımlamaktadır (Elçin, 1986, s. 368). Saim Sakaoğlu ise, "Masal, kahramanlarından bazıları hayvanlar ve tabiatüstü varlıklar olan, olayları masal ülkesinde cereyan eden, hayal mahsulü olduğu hâlde dinleyenleri inandırabilen bir sözlü

anlatım türü" olarak ifade etmektedir (Sakaoğlu, 1973, s. 5). Pertev Nailli Boratav masalı; "Nesirle söylenmiş dinlik ve büyülük inanışlardan ve törelerden bağımsız, tamamıyla hayal ürünü, gerçekle ilgisiz ve anlattıklarına inandırma iddiası olmayan kısa bir anlatı" biçiminde tanımlamaktadır (Boratav, 1969, s. 80). Masal tanımlarından hareketle, *çocuk masal okuyarak, dilin tadına varacak, masalların söz varlığından hareketle sözcük dağarcığını geliştirecek, kendisini masalın kurgusuna kaptırarak masal kahramanlarıyla bütünleşecek, hayal dünyasındakilerle birlikte anlatılan dünyayı yaşayacak, yaşanılan sorunlara çözüm arayarak problem çözme becerilerini geliştirecek, şifreleri çözerek kendine sınırsız bir alan oluşturacak ve kendini keşfedecektir* sonucuna ulaşılabilir.

Çocuğun hayal dünyasının beslenmesinde, dil ve düşünce becerilerinin geliştirilmesinde masallar, önemli bir yere sahiptir. "Yazınsal bir tür olarak değerlendirdiğimiz masal türü, aslında özellikle çocuklar için üretilmiş olmamasına rağmen, günümüzde masalların çocuk yazını kapsamında ele alındığını görüyoruz. Bu nedenle günümüzde, çocukluğunda masal okumamış ya da dinlememiş bir yetişkine rastlamak neredeyse olanaksızdır. Yayınevlerinin yaptığı yüksek baskı sayıları göz önüne alınırsa, masalın günümüzde de büyük bir ilgiyle okunduğu söylenebilir" (Dilidüzgün, 2003, s. 25).

Oğuz Tansel de yazdığı masal kitabının önsözünde, masalların gençlere ve çocuklara okuma sevgisi ve alışkanlığını kazandırmakla birlikte ana dilinin inceliklerini sezdirirdiğini ifade etmektedir (Tansel, 2009). Çocuğun yaşama hazırlanmasında önemli yere sahip olan masalların dinleme, okuma, konuşma, yazma becerilerinin kazandırılmasında; güzel ve yararlı bir kişilik oluşturma, yaşamı güzel kılma, edebi zevk kazanma, düşünce ve kavram dünyasını geliştirme, plan ve düzeni öğrenme, sözü etkili kılma yönleriyle de etkili olduğu söylenebilir (Arıcı, 2016, s. 58- 62; Sever, 2013a, s. 149). Helimoğlu Yavuz'a göre de (2002, s. 153) konuşma dilinin bütün incelikleriyle zenginleştirilmiş masalların, ana dili öğretiminde önemli bir yeri vardır. Küçük, Gedik ve Akkuş'a (2014, s.1086) göre de masallar, çocukların istenen davranışları, değerleri, iletileri ve bilgileri kazanmasında eğitimcilere yarar sağlayabilir.

Ana dili eğitimi ve öğretiminde masallar etkili bir şekilde kullanılırsa temel dil becerileriyle birlikte çocuğun sözcük dağarcığı, duygu dünyaları, düş ve düşünce dünyalarının gelişiminde önemli bir ilerleme sağlanmış olur. Çocuk okuduğu ya da dinlediği masalla birlikte toplumun değer yargılarını, çevreye karşı duyarlı olmayı, iyi- kötü ve hak hukuk kavramlarını öğrenir ve birey olmanın şuuruna varır. Masalın kişilik gelişimi ve sosyal gelişimde de olumlu etkileri görülür. Çocuk okuduğu masallar aracılığıyla okuma sevgisi kazanır ve okuma alışkanlığı edinir (Çıldır, 2017, s.213-222; Gökşen, 2009; Görgü, 2007, ss. 537- 544; Güleryüz, 2013, s. 294; Karatay, 2007, s. 463-475).

Çocuk edebiyatı özelliklerine uygun çocuk masallarında bulunması gereken özellikleri (Güleryüz, 2013, s. 295- 296) şu şekilde sıralanabilir:

1. Masallar; canlı, diri ve heyecan verici olmalı,

2. Masallar akıcı, işlek ve şiirsel bir dile sahip olmalı, çocukların kelime hazinesiyle uyumlu olmalı,

3. Masalın girişinde okuyucu, dinleyiciyi güdülemeli; merakını çekmeli, gelişim bölümünde olaylar arasında bağ kurabilmeli ve sonuç bölümünde de masalın amacına uygun bitirmeli,

4. Masallarda, sürekli bir sorun çözülmeli, olumlu tiplemelere yer verilmeli, kişiyi yaratıcı, yenilikçi düşünmeye sevk etmeli,

5. Masallar çocukların duygu dünyasını beslemeli; iyilik doğruluk, çalışkanlık, keşfetme gibi kişilik özelliklerini desteklemeli; olumlu kahramanlar oluşturmalı,

6. Masal, ulusal ve evrensel değerlere ters düşmemeli, dünyadaki bitki ve hayvan dengesini dikkate almalı, canlıların kardeşliği ve yaşama hakkını işlemeli.

Masal çocuğun yaşama heyecanını öldürmemeli, düşünme gücünü kırmamalı; tartışılamaz değerleri önüne koyup onu çaresiz bırakmamalıdır. Belirtilen özellikleri taşıyan masal metinlerinin ana dili eğitiminde kullanılması, çocuğun dil gelişimi üzerinde etkili olacaktır.

Literatürden elde edilen bulgular doğrultusunda masalların ana dili eğitimi ve öğretiminde temel dil becerilerin kazanılması ve geliştirilmesinde, çocuğun büyüme ve gelişmesinde, yaratıcı düşünme becerisinin edinilmesinde önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir.

1.1. Amaç

Bu araştırmanın temel amacı, ana dili eğitimi ve öğretiminde masalların kullanımının çocuk gelişimine katkılarını öğretmen görüşleri açısından incelemektir. Bu amaç doğrultusunda görüşüne başvurulan öğretmenlere aşağıdaki sorular yöneltilmiş ve çalışmanın bundan sonraki bölümü, bu sorular çerçevesinde şekillendirilmiştir:

1. Sizden masalı tanımlamanız istense onu nasıl tanımlardınız?
2. Size göre masalların çocukların gelişimine katkıları nelerdir?
3. Öğrenciler, masalların en çok hangi yönlerinden etkilenmektedir?
4. Ana dili öğretiminde masalları kullanırken hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?
5. Çocuklara masal kitapları önerirken nelere dikkat ediyorsunuz?
6. Masal anlatmayla ilgili olarak anne babalara neler söylemek istersiniz?

2. YÖNTEM

Araştırma deseni olarak durum çalışması seçilmiştir. Durum çalışması, bilimsel sorulara yanıt aramada kullanılan etkin bir yaklaşım olarak görülmektedir. Araştırmanın verileri, nitel araştırma yaklaşımı kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır (Büyüköztürk vd., 2015). "Araştırmacı, araştırmakta olduğu konu hakkında önceden hazırlamış olduğu soruların kılavuzluğunda ya da o anda amaçlı sorular yönelterek hedef kişinin düşüncelerini ve duygularını sistematik olarak ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Araştırmacının amacı, hedef kişiye araştırma konusuyla ilgili sorular yöneterek kişinin öznel düşünce ve duygularını sistemli olarak öğrenmek, anlamak ve tanımlamaktır." (Türnüklü, 2000, s. 544). Çalışmada, araştırmanın amacı doğrultusunda Türnüklü'nün (2000) de belirttiği gibi derinlemesine bilgi edinmek için görüşme soruları hazırlanmıştır.

2.1. Araştırma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örneklemesi yolu ile belirlenmiştir. Bu yöntemde araştırmacı, yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 141). Araştırmacı, araştırmayı yürüttüğü zaman Ankara ilinde görev yaptığından gerek yakınlık ve gerekse maliyet açısından ekonomiklik sağladığından bu yöntem seçilmiştir. Araştırmaya, Ankara ili merkez ilkokullarında görev yapmakta olan otuz beş (35) sınıf öğretmeni katılmıştır. Bu öğretmenler her okuldan beş öğretmen olmak üzere yedi farklı okuldan seçilmiştir. Katılımcılar Ö1, Ö2, Ö3…şeklinde kodlanmıştır.

Tablo 1. Araştırmaya dâhil olan öğretmenlere ilişkin bilgiler

Katılımcılar	Cinsiyet	Hizmet Yılı	Yaş	Görüşme Süreleri
Ö1	Erkek	14	38	24 dk. 04 sn.
Ö2	Kadın	16	40	26 dk. 10 sn.
Ö3	Kadın	8	33	28 dk. 35 sn.
Ö4	Kadın	18	44	30 dk. 20 sn.
Ö5	Kadın	14	39	21 dk. 30 sn.
Ö6	Erkek	15	40	24 dk. 50 sn.
Ö7	Erkek	6	30	23 dk. 07 sn.
Ö8	Kadın	13	36	27 dk. 06 sn.
Ö9	Erkek	17	43	25 dk. 47 sn.
Ö10	Kadın	14	39	24 dk. 36 sn.
Ö11	Kadın	11	34	30 dk. 12 sn.
Ö12	Erkek	21	46	29 dk. 08 sn.
Ö13	Erkek	7	31	20 dk. 14 sn.
Ö14	Kadın	24	47	22 dk. 26 sn.
Ö15	Kadın	22	45	25 dk. 03 sn.
Ö16	Erkek	13	37	27 dk. 12 sn.
Ö17	Kadın	14	38	28 dk. 05 sn.
Ö18	Erkek	13	37	19 dk. 04 sn.
Ö19	Kadın	5	29	20 dk. 10 sn.
Ö2O	Kadın	7	31	23 dk. 01 sn.
Ö21	Kadın	13	36	30 dk. 06 sn.
Ö22	Erkek	16	39	23 dk. 14 sn.
Ö23	Kadın	19	42	26 dk. 05 sn.
Ö24	Erkek	10	34	31 dk. 15 sn.
Ö25	Kadın	12	35	22 dk. 08 sn.
Ö26	Erkek	13	36	24 dk. 09 sn.
Ö27	Kadın	17	41	18 dk.17 sn.
Ö28	Kadın	20	44	19 dk. 02 sn.
Ö29	Erkek	16	40	23 dk. 40 sn.
Ö30	Erkek	20	44	27 dk. 50 sn.
Ö31	Erkek	15	39	21 dk. 03 sn.
Ö32	Kadın	22	46	35 dk. 04 sn.
Ö33	Kadın	14	38	24 dk. 19 sn.
Ö34	Erkek	16	40	28 dk.23 sn.
Ö35	Kadın	11	34	26 dk. 44 sn.

2.2. Veri Toplama Yöntemi

Araştırmanın verileri nitel yaklaşım yöntemleri doğrultusunda yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanılmıştır. Araştırmada kullanılacak görüşme formunu hazırlarken ilk önce alanyazın taraması yapılmış, çalışmalarda kullanılan veri toplama araçları incelenmiştir. Daha sonra çalışmanın mahiyeti ve uzman görüşleri doğrultusunda görüşme formu düzenlenmiştir. Hazırlanan taslak görüşme formu, tekrar uzmanlara gönderilmiş ve gelen öneriler doğrultusunda yeniden düzenlenmiş ve son hâlini almıştır. Çalışma öncesi uygulamaya dâhil olmayan beş öğretmenle pilot görüşme yapılmış ve bu görüşmelerden hareketle soruların anlaşılabilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yarı yapılandırılmış formda ana dili eğitimi ve öğretiminde masalların kullanımı ile ilgili sorular yer almaktadır. Ancak görüşmelerde gerekli görüldükçe ek (sonda) sorular da sorulmuştur.

2.3. Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde nitel veri analizi yaklaşımlarından betimsel analiz ve içerik analizi kullanılmıştır. Bu yaklaşıma göre, elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Yapılan görüşmeler öğretmenlerin izni ile ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Görüşme formu ile elde edilen verilerin analizi, Yıldırım ve Şimşek'in (2013) de belirttiği dört gibi aşamadan oluşmuştur:

- Araştırma sorularından, araştırmanın kavramsal çerçevesinden ve görüşmede yer alan boyutlardan yola çıkarak veri analizi için bir çerçeve oluşturulmuştur.
- Oluşturulan çerçeveye göre elde edilen veriler okunmuş ve düzenlenmiştir.
- Düzenlenen veriler tanımlanmış ve gerekli yerlerde doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.
- Tanımlanan bulgular açıklanmış, bulgular arasındaki neden- sonuç ilişkileri bu aşamada gerçekleştirilmiştir.

Görüşme tekniğine yönelik bir başka güvenirlik basamağı ise görüşme sürecinde kaydedilen konuşmaların yazıya dökümü sürecindeki tutarlılıktır (Akt. Türnüklü, 2000, s. 551). Tutarlılık düzeyini belirlemek için kodlamalar incelenmiş, çözümlenen veriler aynı alanda uzman bir başka araştırmacıyla birlikte değerlendirilerek tutarlılık katsayısı denenmiştir. Bunun için Miles ve Huberman'ın (1994) formülünden faydalanılmıştır. Hesaplama neticesinde değerlendirmede bulunan alan uzmanları arasındaki uyuşum oranı 0,96 olarak bulunmuştur. Elde edilen bu sonuç, güvenirlik için yeterlidir. Verilerin analizinde geçerli olmayan veriler ayıklanmıştır.

Elde edilen verilerden, benzerlik durumları göz önünde bulundurularak kategoriler elde edilmiş ve bu kategoriler tablolar halinde sunulmuştur. Tablolardaki veriler öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen konuşma metinleri ile desteklenmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgular, öğretmenlere görüşmelerde yöneltilen sorulara koşut biçimde altı kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler sırasıyla "öğretmenlerin masal tanımları", "masalın çocuk gelişimine katkıları", "çocukların masallardan etkilendikleri yönler", "ana dili öğretiminde masalları kullanım yöntemleri", "çocuklara masal önerirken dikkat ettikleri hususlar" ve "ebeveynlere yönelik görüşler"i şeklindedir.

3.1. Öğretmenlerin Masal Tanımı Hakkındaki Görüşleri

Çalışmanın amacı doğrultusunda öncelikle sınıf öğretmenlerinden masala ilişkin tanım yapmaları istenmiştir. Elde edilen verilerin çözümlenmesiyle oluşturulan tablo aşağıdaki gibidir:

Tablo 2. Öğretmen görüşlerine göre masal tanımları[1]

Öğretmenlere Göre Masal	Katılımcılar	f	%
Eğlenceli yazılar	Ö2, Ö4, Ö6, Ö10, Ö13, Ö14, Ö17, Ö18, Ö21, Ö23, Ö25, Ö26, Ö27, Ö29, Ö31, Ö33	16	45.71
Güzel değerleri kazandıran yazılar	Ö1, Ö4, Ö5, Ö9, Ö12, Ö15, Ö17, Ö18, Ö20, Ö22, Ö24, Ö29, Ö30, Ö32, Ö34,	15	42.86
Olağanüstü olaylar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö27, Ö28, Ö29,Ö30, Ö31, Ö32, Ö34, Ö35	31	88.57
Hayal ürünü	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö25, Ö27, Ö28, Ö29,Ö30, Ö31, Ö32, Ö34, Ö35	30	85.71
Kaynağı belli olmayan hikâyeler	Ö1, Ö3, Ö9, Ö11, Ö15, Ö16, Ö17, Ö20, Ö23, Ö28, Ö31, Ö35	12	34.29
Çocukların duygularını okşayan yazılar	Ö2, Ö9, Ö15, Ö28	4	11.43
Sözlü ya da yazılı ürünler	Ö3, Ö4, Ö7, Ö10, Ö13, Ö18, Ö20, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33	17	48.57
Halk hikâyeleri	Ö2, Ö5, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö29,Ö30, Ö31, Ö32, Ö35	25	71.43
Hayal gücünü geliştiren yazılar	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö34	29	82.86
Okuma alışkanlığı kazandıran yazılar	Ö5, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö18, Ö24, Ö26, Ö28	13	37.14
Sihirli Bir Dünya	Ö1, Ö26, Ö29, Ö32, Ö33, Ö35	6	17.14
Renkli Bir Dünya	Ö2, Ö14	2	5.71

Tablo 2'de görüldüğü gibi öğretmenlerin çoğunluğu masalı olağanüstü olaylar (% 88.57), hayal ürünü (% 85.71), hayal gücünü geliştiren yazılar(% 82.86) ve halk hikâyeleri(% 71.43) olarak tanımlamışlardır. Bazı öğretmenler ise sözlü ya da yazılı ürünler (% 48.57), eğlenceli yazılar (% 45.71), güzel değerler (% 42.86) ve okuma alışkanlığı kazandıran yazılar (% 37.14) olarak tanımlamıştır. Bunların haricinde kalan öğretmenler ise masalı çocukların duygularını okşayan, kaynağı belli olmayan sihirli ve renkli bir dünya şeklinde tanımlamışlardır. Bu konuda öğretmenlerden bazılarının görüşleri, konuşma metinlerinin bazı bölümlerinden alıntılanarak aşağıda belirtilmiştir.

Ö1: *"Kaynağı tam belli olmayan, kahramanları ve olayları gerçek ya da hayal ürünü olan eserlerdir."*

Ö5: *"Çocukların hayal gücünü geliştiren, kitap okuma alışkanlığını kazandıran yazılar."*

Ö8: *"Kuşaktan kuşağa aktarılan olağanüstü olaylara yer veren halk öyküsüdür."*

Ö9: *"Özellikle çocuklara, doğruluk, dürüstlük, iyilik, güzellik, ahlaklı olmak, erdemli olmak, yardımseverlik gibi değerleri kazandırabilmek için anlatılan, ağızdan ağıza, kuşaktan kuşağa aktarılan olağanüstü olayların, olağanüstü kahramanların anlatıldığı halk hikâyeleridir."*

[1] Öğretmenlerin tanımlarında benzer ifadeler yer alabildiğinden, çizelgedeki yüzdeler, işaretlenen seçeneklerin yüzdesine karşılık gelmektedir.

Ö18: *"Gerçek ile hayal ürünü olayların aynı anda yaşandığı eser türü."*

Ö25: *"Olağanüstü olayların yer aldığı çocukların hayal dünyasını zenginleştiren yazılardır."*

Ö28: *"Hayali olayları gerçekmiş gibi anlatan, çocukların duygularını okşayan bir anlatım."*

3.2. Öğretmenlerin Masalların Çocuk Gelişimine Katkısına İlişkin Görüşleri

Öğretmenlere masalların çocuk gelimine hangi yönlerden katkı sağlayacağı sorulmuş, öğretmenleri verdiği cevaplar çözümlenerek Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen görüşlerine göre masalların çocuk gelişimine katkıları[2]

Öğretmenlere göre masalların çocuk gelişimine katkıları	Katılımcılar	f	%
Hayata hazırlama	Ö3, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, Ö24, Ö26, Ö27, Ö30, Ö32, Ö33, Ö34, Ö35	23	65.71
Dil gelişimi	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö31, Ö32, Ö33	27	77.14
Eğlenerek öğrenme	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö20, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö34	25	71.43
Ufku açma	Ö1, Ö3, Ö4, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö20, Ö22, Ö27, Ö28, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö35	23	65.71
İyi değerler edindirme	Ö2, Ö3, Ö5, Ö9, Ö10, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö27, Ö28, Ö30, Ö31	20	57.14
Kendini ifade etme	Ö2, Ö7, Ö11, Ö17, Ö18, Ö22, Ö23, Ö26, Ö30, Ö31, Ö32, Ö35	12	34.29
Yaratıcı düşünme	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö9, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö34	29	82.86
Karşılaştırma, kıyaslama ve farklılıkları ayırt etme	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö9, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32	25	71.43
Okuma sevgisi	Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö15, Ö16, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, Ö23, Ö26, Ö27, Ö29, Ö31	22	62.86
Kelime hazinesini artırma	Ö4, Ö5, Ö11, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, Ö23, Ö25, Ö27, Ö29, Ö30, Ö33, Ö35	17	48.57
Kendini tanıma	Ö4, Ö7, Ö9, Ö12, Ö13, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, Ö24, Ö25, Ö28, Ö30, Ö31, Ö32	18	51.43
Saygı duyma	Ö1, Ö3, Ö6, Ö7, Ö9, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö20, Ö24, Ö25, Ö26, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö34	22	62.86
Arkadaşlık ilişkileri	Ö1, Ö9, Ö13, Ö14, Ö15, Ö18, Ö19, Ö24, Ö25, Ö26, Ö28, Ö29, Ö31, Ö32	14	40.00

[2] Öğretmen görüşlerinde benzer ifadeler yer aldığından dolayı çizelgedeki yüzdeler, işaretlenen seçeneklerin yüzdesine karşılık gelmektedir.

Tablo 3'te görüldüğü gibi öğretmenler masalların, çocuğun yaratıcı düşünmesi (82.86), dil gelişimi (% 77.14) ve eğlenerek öğrenmesi (% 71.43) açısından önemli olduklarını ifade etmişlerdir. Bu gelişim alanlarının yanı sıra masalların çocuğu hayata hazırlama, çocuğa okuma sevgisi kazandırma, çocuğun ufkunu açma, kendisini tanıma, başkalarına saygı duyma, kelime hazinesini zenginleştirme vb. katkılarının olduğu da görülmektedir. Masalların çocuk gelişimine katkıları ile ilgili öğretmenlerden bazılarının görüşleri, konuşma metinlerinin bazı bölümlerinden alıntılanarak aşağıda belirtilmiştir.

Ö4: *"Hayal gücünü ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirir. Kelime hazinelerini geliştirir. Dil becerilerini daha etkin bir şekilde kullanmalarını sağlar."*

Ö9: *"Çocukların hayal gücünü geliştirir. İlkokul kademesinde okuma hızını artırır. Ayrıca çocukların okuma alışkanlıkları kazanmasına katkı sağlar."*

Ö15: *"Bazen çocuklara nasihat şeklinde vermeye çalıştığımız mesajları bir masalla bir çırpıda verme şansımız oluyor. Doğru davranmayı iyi kalpli karakterden, yanlış davranışları kötü karakterlerden öğreniyorlar. İyiyi kötüyü ayırmada masalı pratik olarak kullanıyorlar."*

Ö20: *"Masallar çocukların muhakeme etme becerilerini geliştirir, zihinsel gelişimini olumlu etkiler. Çocuk masal sayesinde doğru-yanlış, iyi- kötü arasındaki ayrımı yapabilir."*

Ö35: *"Çocuk okuduğu masallar sayesinde hayata hazırlanır. Hayal gücü gelişir, okuma alışkanlığı edinir.*

Ö26: *"Masalların eğitici olması, okumayı sevdirmesi ve hızlandırması, hayal dünyasını zenginleştirmesi gibi birçok katkısı vardır."*

3.3. Öğretmenlere Göre Çocukların Masallardan Etkilendikleri Yönler

Öğretmenlere çocukların masalların hangi yönlerinden etkilendikleri de sorulmuş. Elde edilen veriler çözümlenerek tablo hâlinde aşağıda sunulmuştur:

Tablo 4. Çocukların masallardan etkilendikleri yönler üzerine öğretmen görüşleri[3]

Çocukların masallardan etkilendikleri yönler	Katılımcılar	f	%
Dil ve üslup	Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö22, Ö23, Ö25, Ö26, Ö27, Ö29, Ö34, Ö35	13	37.14
Olağanüstü olay ve canlılar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö22, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö35	29	82.86
Kahraman	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö22, Ö24, Ö24, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö35	30	85.71
Anlatım tarzı	Ö1, Ö7, Ö8, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö22, Ö23, Ö25, Ö31, Ö35	14	40.00
Verilen mesaj	Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö18, Ö20, Ö22, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö34	21	60.00

[3] Öğretmen görüşlerinde benzer ifadeler yer aldığından çizelgedeki yüzdeler, işaretlenen seçeneklerin yüzdesine karşılık gelmektedir.

Tablo 4'teki verilere bakıldığı zaman öğretmen görüşleri doğrultusunda çocukların en çok masal kahramanlarından (% 85.71) ve masaldaki olağanüstü olay ve canlılardan (% 82.86) etkilendiklerini söylemek mümkündür. Ayrıca verilere bakıldığında verilen mesajın (% 60.00), anlatım tarzının (% 40.00) ve masalın dil ve üslubunun da (% 37.14) da çocukları etkilediği görülmektedir. Bu konuda öğretmenlerden bazılarının görüşleri, konuşma metinlerinin bazı bölümlerinden alıntılanarak aşağıda belirtilmiştir:

Ö1: *"Çocuklar, masal kahramanlarıyla özdeşim kurarlar. Onların güçlü ve başarılı oldukları yönler çocukları etkiler. Çocuklarda onlara benzeme isteği oluşur. Çocukların karakter gelişimi de bu durumdan etkilenir. Bu nedenle hikâye, masal ve romanlardaki kahramanların özellikleri mümkün olduğunca gerçeğe yakın olmalıdır ki, çocuk gerçeklik duygusundan uzaklaşmasın."*

Ö5: "*Çevresinde gördüklerinden ve tanıdıklarından farklı olan, bir kalıba sığdırılmamış unsurlar içermesi çocuklara büyülü bir dünya sunmaktadır. Başlangıçlarının tekerlemelerle süslenmesi, ezgisel bir dönemde olan çocuklara eğlenceli gelmektedir. Sonlarının mutlu bitmesi de hayata olumlu bakabilmelerine imkân sağlıyor."*

Ö9: *"Bence metin türleri içinde çocukların en çok ilgisini çeken metin türü masallardır. '- Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde…' diye başlayan tekerlemeleriyle, olağanüstü nitelikler taşıyan kahramanlarıyla (periler, devler, cüceler, cadılar…) ve yaşanan olağandışı olaylarıyla masallar hep merak uyandırır."*

Ö13: *"Masallar ile verilen iletiler, yerine daha kolay ulaşabilir. Çocuk, gerçek yaşamda, sevdiği ve nefret ettiği örneklerle, masallarda karşılaşır ve masal kahramanları sayesinde tecrübeler yaşayarak, iyi ile kötüyü birbirinden ayırt etmeye başlar."*

Ö14: *"Masal kahramanlarının olağanüstü güçleri ve özellikleri öğrencileri daha çok etkilemektedir. İnsanlarda olması istenilen özelliklerin kahramanlarda olması ve onların galip gelmesi çocuklara model olması açısından etkileyici. Masallarda şansın da hep iyi kahramanlardan yana olması da onları etkiliyor. Zaman ve mekândan bağımsız olma durumu da öğrencileri etkiliyor."*

Ö25: *"Masalın dil ve anlatım tarzı, mutlu sonla bitmesi, doğaüstü kahramanların yer alması ve masallarda kendilerini bulmaları çocukları etkilemektedir."*

Ö35: *"Günlük yaşamın dışına çıkararak çocuklara farklı bir dünya sunuyor. Tekerlemelerin olması ayrıca çocukları eğlendiriyor."*

3.4. Öğretmenlerin Dil Becerileri Geliştirmede Masallardan Yararlanırken Kullandıkları Yöntem ve Teknikler

Öğretmenlere sınıf ortamında dil becerileri geliştirmede masal metinlerini hangi yöntem ve tekniklerle işledikleri sorulmuştur. Elde edilen veriler Tablo 5'te gösterilmiştir:

Tablo 5. Öğretmenlerin masalları dil becerilerini geliştirirken kullandıkları yöntem ve teknikler[4]

Dil Becerilerini Geliştirmede Masallardan Yararlanırken Kullanılan Yöntem ve Teknikler	Katılımcılar	f	%
Yüksek sesle okuma	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö20, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö27, Ö28, Ö29, Ö32, Ö33, Ö34	27	77.14
5N1K sorularıyla metni kavrama	Ö2, Ö3, Ö7, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö19, Ö20, Ö23, Ö26, Ö27, Ö29, Ö30, Ö35,	16	45.71
Özetleme	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö34	29	82.86
Görsellerden hareketle içeriği tahmin etme	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö35	22	62.86
Dramatize etme (canlandırma)	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö34	30	85.71
Dikte çalışmaları yapma	Ö5, Ö8, Ö10, Ö12, Ö15, Ö19, Ö20, Ö23, Ö24, Ö27, Ö30, Ö31, Ö32, Ö35	14	40.00
Kukla	Ö1, Ö3, Ö11, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö24, Ö25, Ö27	10	28.57
Masalın ilginç bir bölümünü resmetme	Ö7, Ö9, Ö11, Ö12, Ö16, Ö17, Ö19, Ö20, Ö22, Ö24, Ö25, Ö26, Ö29, Ö30	14	40.00
Sorgulayarak okuma	Ö13, Ö17, Ö18, Ö22, Ö23, Ö27, Ö32, Ö33, Ö35	9	25.71
Gözleri kapalı bir şekilde masalı dinleme ve hayal etme	Ö3, Ö5, Ö6, Ö8, Ö11, Ö12, Ö14, Ö16, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, Ö23, Ö25, Ö27, Ö28, Ö30, Ö32, Ö33	19	54.29
Masalın giriş veya sonuç bölümünü verip kalanını tamamlatma	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, Ö23, Ö26, Ö28, Ö29, Ö31, Ö33, Ö34, Ö35	25	71.43
Olayın akışını değiştirerek yeniden yazdırma	Ö2, Ö3, Ö6, Ö7, Ö11, Ö12, Ö13, Ö15, Ö16, Ö18, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö34	21	60.00
Masala kendini ve günümüz karakterlerini dâhil ettirerek yazma ve anlattırma	Ö13, Ö15, Ö19, Ö20, Ö29, Ö30	6	17.14
Kelime havuzundan hareketle masal oluşturma	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö34, Ö35	31	88.57

Tablo 5'teki verilere bakıldığı zaman öğretmenlerin masal metinlerini işlerken birçok yöntem ve tekniğe başvurdukları görülmektedir. Öğretmenlerin en çok yararlandıkları yöntem ve tekniklerin başında kelime havuzundan hareketle masal oluşturma (% 88.57), canlandırma (% 85.71), özetleme (% 82.86), sesli okuma (% 77.14), masalın giriş veya sonuç bölümünü verip tamamlatma (% 71.43), görsellerden hareketle içeriği tahmin etme (% 62.86) ve olayın akışını değiştirerek yeniden yazma (% 60.00) gelmektedir. Bu yöntem ve tekniklerin dışında gözleri kapalı bir şekilde dinleme ve hayal etme (% 54.29), dikte çalışmaları yapma (% 40.00), masalın bir bölümünü resmetme (% 40.00), kukla (% 28.57), kendini masala ekleyerek yazma (% 17.14) gibi bazı yöntem

[4] Öğretmen görüşlerinde benzer ifadeler yer aldığından çizelgedeki yüzdeler, işaretlenen seçeneklerin yüzdesine karşılık gelmektedir.

ve tekniklerin kullanıldıkları görülmektedir. Bu konuyla ilgili öğretmen görüşlerinden bazı bölümler aşağıda verilmiştir.

Ö6: *"Türkçe ders kitaplarındaki kazanımları göz önünde bulundurarak geliştirilecek beceriye uygun yöntemleri kullanmaya çalışıyorum. Görsellerden hareketle içeriği tahmin ettiriyorum. Ön okuma yapıyorum. Masalı olay, yer, zaman, kişiler ve verilen ders şeklinde değerlendiriyoruz. Sınıfta dramatize ediyoruz. 'Sen olsaydın bu masalı nasıl yazardın?' gibi etkinlikler yaptırıyorum."*

Ö11: *"Dinleme esnasında farklı ses tonlarını kullanarak dikkatlerini çekmeye çalışıyorum. Okuma esnasında gözlerini kapatmalarını ve hayal ederek dinlemelerini istiyorum. İkinci okumada sesli okurken gözleriyle beni takip etmelerini daha sonraki okumaları ise onlara yaptırıyorum. Seslerini değiştirip sınıfta canlandırmalarını istiyorum. Sınıfa kuklalar getirmelerini ve canlandırma esnasında kullanmalarını sağlıyorum. Yaratıcı masal yazma çalışmaları da yapıyoruz."*

Ö20: *"5N1K sorularıyla metni kavratmaya çalışıyorum. Drama ile canlandırarak dersi daha da eğlenceli hale getirmeye çalışıyorum. Çıkarılacak derslerin kalıcı olmasını sağlıyorum. Olayın akışını değiştirmelerini ve yeniden yazmalarını istiyorum."*

Ö29: *"Masal metinlerini işlerken, okuma etkinliğine geçmeden önce mutlaka metnin başlığını, metnin ilk ve son cümlesini okutup, görsellerini incelettikten sonra, metinde anlatılanları tahmin etmelerini isterim. Okumaya geçtikten sonra dikkatlerinin aktif kalması ve konuşma becerilerinin artması için olayın gidişatı ile ilgili sorular sorarım. Okuma etkinliği bittikten sonra yazma becerilerini gelişmesi için, "Bu öyküyü/masalı siz yazmış olsaydınız?" tarzı sorular sorarak yazma çalışmaları yaptırmaya çalışırım. Masalın bir bölümüyle ilgili olarak da resim çizmelerini isterim."*

3.5. Öğretmenlerin Çocuklara Masal Kitabı Önerirken Dikkat Ettikleri Hususlar

Öğretmenlere çocuklara masal kitabı önerirken nelere dikkat ettikleri sorulmuş. Elde edilen veriler çözümlenerek Tablo 6'da verilmiştir**.**

Tablo 6. Öğretmenlerin çocuklara kitap önerirken dikkat ettikleri hususlar[5]

Öğretmenlerin çocuklara masal kitapları önerirken dikkat ettikleri hususlar	Katılımcılar	f	%
Yaş ve gelişim seviyeleri	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö33, Ö34, Ö35	30	85.71
Hayal güçlerini geliştirecek nitelikte olmasına	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö17, Ö18, Ö20, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö35	28	80.00
İçeriğin uygun olması	Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö34	29	82.86
Kültürümüze uygun olması	Ö3, Ö4, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö13, Ö14, Ö17, Ö18, Ö19, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö35	21	60.00
Görsellerin zengin olması	Ö1, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö18, Ö20, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö29, Ö30, Ö32, Ö33,	22	62.86
Öğretici ve eğitici olması	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö12, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, , Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö34, Ö35	27	77.14
Okuma alışkanlığı kazandıracak olmasına	Ö3, Ö5, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö16, Ö19, Ö20, Ö22, Ö23, Ö24, Ö28, Ö30, Ö31, Ö32	18	51.43
Dil gelişim düzeyleri	Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö18, Ö20, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö31, Ö34, Ö35	24	68.57
Biçimsel özellikleri	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö19, Ö20, Ö23, Ö24, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö34	28	80.00

Tablo 6'daki verilere bakıldığında öğretmenler, çocuklara kitap önerirken yaş ve gelişim seviyelerine (% 85.71), kitapların içerik (% 82. 86) ve biçimsel (% 80.00) özelliklerine, kitapların hayal güçlerini geliştirecek nitelikte olmasına (% 80.00), kitapların öğretici ve eğitici olmasına (% 77.14), çocukların dil gelişim düzeylerine (% 68.57), kitapların görsel açıdan zengin olmasına (% 62.86), kültürümüze uygun olmasına (% 60.00) gibi özelliklere dikkat ettikleri görülmektedir. Bulgulardan hareketle "çocuğa görelik" öğretmenler tarafından en çok dikkat edilen husus olarak dikkat çekmektedir. Bazı öğretmenlere göre önerilen kitabın okuma alışkanlığı kazandırması (% 51.43) da gerekir. Öğretmenlerin çocuklara masal kitapları önerirken dikkat ettikleri hususlara ilişkin görüşlerinden bazıları, görüşme metinlerinden alıntılanan biçimleriyle şöyledir:

[5] Öğretmen görüşlerinde benzer ifadeler yer aldığından çizelgedeki yüzdeler, işaretlenen seçeneklerin yüzdesine karşılık gelmektedir.

Ö4: *"Çocukların seviyesine uygun olmasına, resimlerin içerikle ilgili olmasına, masalda verilen mesajın çocuklara ulaşılabilirliğine, içeriğin kültürümüze uygunluğuna dikkat ediyorum."*

Ö11: *"Çocukların yaş ve gelişim seviyelerine uygun olmasına ve onların ilgisini çekebilecek nitelikte olmasına özen gösteriyorum."*

Ö16: *"Okumayı alışkanlık haline getirmek istiyorsak özellikle okul öncesi ve ilkokul dönemindeki çocukların kitap okurken eğlenmeleri gerektiğini düşünüyorum. Görsel ve metin bölümlerinin dengede olmasına dikkat ediyorum."*

Ö17: *"İçerik, punto, görsel ve sayfa sayıları gibi unsurlara dikkat ederek kitapları öneriyorum."*

Ö20: *"Çocukların hayal gücünü ve dil becerilerini geliştirecek, birtakım güzel değerleri kazandıracak kitaplar önermeye çalışıyorum."*

Ö33: *"Kitapların dil ve anlatım tarzının çocuklara uygun, görsellerin zengin, öğretici-eğitici ve eğlenceli olmasına dikkat ederim."*

3.6. Öğretmenlerin Ebeveynlere Yönelik Önerileri

Araştırmaya dâhil olan öğretmenlere son olarak masal konusunda ebeveynlere yönelik önerileri sorulmuştur. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu çocuk gelişimi ve ana dilinin öğrenilmesinde masalların büyük bir katkısının olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenler masalların eğitici, eğlendirici ve estetik gelişimini destekleme yönüne vurgu yaparak ebeveynlerin çocuklarına her gün düzenli olarak masal okumaları gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenler kitap seçiminde ise ebeveynlerin; çocukların yaş ve gelişim düzeyleri, dil düzeyleri, kitapların biçimsel ve içerik özellikleri açıcından çocuğa uygun olmasına dikkat etmeleri gerektiğini vurgulamışlardır. Bu konuda öğretmen görüşlerinden bazıları görüşme metinlerinden alıntılanan biçimleriyle, şöyledir:

Ö7: *"Anne babalar masal kitabı seçerken onları dil ve anlam evrenine uygun masallar seçmeliler. Çocukların iç dünyasında korku ve endişeye sebep olacak masalları okumamalılar. Onlara eğlenceli, güzel değerler barındıran masallar anlatmaları gerekir."*

Ö12: *"Çocukların gelişimleri açısından masallar önemlidir. Bu yüzden çocuklara mutlaka masal okumalı ve onlarla masal üzerinde konuşmalıyız. Okuduklarını veya dinlediklerini resmetmelerini istemeleri çocukların hoşuna gidecektir."*

Ö19: *"Çocuklar masal okuyarak ve dinleyerek büyüyorlar. Anne babaların çocuklara masal okuyarak onları hayata hazırlamaları gerekir. Çocuk problem çözme, sorumluluk alma, farklı düşünme, sosyalleşme gibi beceri ve kazanımları masallar sayesinde kazanabiliyor. Anne babaların bu bilince sahip olmaları ve çocuklarına bol bol masal okumaları gerekir.*

Ö25: *"Anne babalar, çocuklarıyla birlikte masal okumalılar. Okurken canlandırmalar da yaparak çocukların ilgisini çekmeliler. Böyle bir çalışma aile içi iletişimin güçlenmesine, çocukların dünyasının gelişmesine katkı sağlar. Aynı zamanda çocukta okuma isteği uyanmış olur."*

Ö27: *"Anne babalar birlikte masal okuyarak çocuğu televizyon, bilgisayar ve cep telefonun zararlarından az da olsa uzak tutmuş olurlar."*

Ö29: *"Masal anlatımında çocukları etkileyecek jest ve mimikler iyi kullanılmalı, ses tonları kahramanlara göre değiştirilerek masal daha ilgi çekici hâle getirilmelidir."*

Ö30: *"Anne babaların küçük yaşlardan itibaren, çocuklarını yaşlarına uygun kitaplarla ve masallarla tanıştırmalarını isterim. Özellikle karakter eğitiminde anlatılan hikâye ve masalların çok önemli olduğunu düşünüyorum."*

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Çocuğun karşılaştığı ilk edebî türlerden biri olan masallar, hem okul öncesi hem de ilköğretim dönemi ana dili eğitimi ve öğretiminde önemli bir yer teşkil etmektedir. Arıcı'nın (2016) da belirttiği gibi çocuklara kazandırılmak istenen hal ve hareketlerin daha kalıcı ve zevkle verilmesinde masallar bir eğitim aracı olarak kullanılabilir. Bir durum çalışması olan bu çalışmada, ana dili eğitimi ve öğretiminde masalların kullanımının öğretmen görüşleri doğrultusunda incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda uzman görüşleri alınarak bir görüşme formu hazırlanmıştır. Hazırlanan bu formdaki sorular araştırmaya dâhil olan öğretmenlere yöneltilerek görüşleri alınmıştır.

Öğretmenlerden bir masal tanımı yapmaları istenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara bakıldığı zaman masalın farklı bir yönüne işaret eden tanımlarla karşılaşılmaktadır. Masal kavramının öğretmenlerde çok farklı çağrışımlar yaptığını söylemek mümkündür. Yapılan tanımlardan da hareketle masal; olağanüstü olayları içeren, hayal ürünü, kaynağı belli olmayan, çocuğa okuma sevgisi kazandıran, eğlenceli sözlü ya da yazılı ürünler olarak tanımlanmıştır. Öğretmenlerin yaptıkları masal tanımlarının içerikleri incelendiğinde bu tanımların alanyazından elde edilen masal tanımlarının içeriği ile benzerlik gösterdiği gözükmektedir (Boratav, 1969, s. 80; Elçin, 1986, s. 368; Sakaoğlu, 1973, s. 5; Tezel, 1968, s. 447).

Masalların çocuk gelişimi üzerinde de önemli bir etkisinin olduğu belirtilmektedir (Arıcı, 2016, s.58-62; Güleryüz, 2013, s.294-296; Karatay, 2007, s. 463-475; Tanju, 2017, s.102; Yalçın ve Aytaş, 2011, s.60). Öğretmenlerin masalların çocuk gelişimine hangi yönlerden katkı sağladığı yönündeki soruya verdiği yanıtlar da alanyazındaki bilgi ve bulgularla benzeşmektedir. Öğretmenlerin görüşlerine göre masal, çocuğu hayata hazırlama, dil gelişimi, iyi değerler edindirme, ufkunu açma, sözcük dağarcığını geliştirme, yatıcı düşünme, kendini tanıma, iyi arkadaşlık ilişkileri gibi çocuğu bilişsel, sosyal ve duyuşsal yönlerden etkilemektedir. Asutay (2013, s. 269) da çocuklara okuma sevgisinin kazandırılmasında ve çocukların düş güçlerinin geliştirilmesinde masalların önemli katkısının olduğunu ifade etmektedir. Ayrancı'nın (2017, s.174-189) yapmış olduğu çalışmada da öğretmenler, çocuklara iyi değerler kazandırma, dil becerilerini geliştirme, gerçek ve kurgu gibi birtakım davranış ve becerilerin kazandırılması gibi durumlarda masalların kullanılabileceğine ilişkin olumlu görüş bildirmişlerdir.

Çocukların, masalların farklı yönlerinden etkilendikleri bilinmektedir. Öğretmenlere, öğrencilerin masalların hangi yönlerinden etkilendikleri sorulmuştur. Öğretmenlere göre çocuklar en çok masalların kahramanlarından etkilenmektedir. Kahramanların olağanüstü özelliklere sahip olması çocukların ilgi ve dikkatlerini çekmektedir. Bunun yanı sıra masaldaki olağanüstü olay ve canlılar, masalın anlatım tarzı, dil ve üslubu, masalda verilen mesajın da çocukları etkiledikleri ifade edilmiştir. Şahin'e (2011, s.208-219) göre de çocuklara sunulacak iyi kahraman özellikleriyle çocuğun hayata hazırlanması mümkün olabilecektir. Yalçın ve Aytaş (2011, s.60) da "masalda orijinal bir anlatım tarzı, dil kullanma becerisi, canlandırma yeteneği" çocuğu etkilemektedir. Masal okuyan ve dinleyen çocuk, kendi hayal dünyası ile birlikte anlatılan dünyayı da aynı anda yaşama olanağını elde eder.

Masallar, Türkçe öğretiminde temel dil becerilerini geliştirmede de etkili bir edebî türdür. Öğretmenlerin öğrencilerin dil becerilerini geliştirme süreçlerinde masal metinlerini hangi yöntem ve tekniklerle işlediklerine yönelik çalışma bulgularına bakıldığı zaman farklı yöntem ve tekniklerin kullanıldığı görülmektedir. Öğretmenlerin masal eğitiminde okuma, görsellerden hareketle içeriği tahmin etme, özetleme, canlandırma, masalın giriş veya sonuç bölümlerini verip yazma, olayın akışını değiştirerek yeniden yazma, kelime havuzundan hareketle masal oluşturma gibi yöntem ve teknikleri kullandıkları görülmektedir. Kullanılan yöntem ve tekniklerin de çocuğun bilişsel, duyuşsal ve sosyal yönleri göz önünde bulundurularak öğrenme stillerine dayalı olarak kullanılması

önemlidir. Öğrenme ortamında kullanılacak farklı yaklaşım tarzlarının dil becerilerinin gelişimine katkı sağlayacağı bilinmektedir. Alanyazında da masalların ana dili eğitiminde dil becerilerinin geliştirilmesinde etkili olduğu ifade edilmektedir (Akgün, 2016, s.276-289; Arıcı, 2016, s.57-62; Çıldır, 2017, s.213- 222; Güleryüz, 2013, s.288-300; Karatay, 2007, s.463-475; Mert, 2012, s.1-12; Sever, 2013a, s.46; Yavuz, 2002, s.153).

Öğretmenlere, öğrencilere masal kitabı önerirken nelere dikkat ettikleri de sorulmuştur. Araştırma bulgularına göre, öğretmenlerin çocuklara masal kitabı önerirken çocukların yaş ve gelişim seviyelerine, kitapların içeriğine, kültürümüze uygun olmasına, öğretici ve eğitici olmasına, biçimsel özelliklerine, çocukların dil gelişim düzeylerine, çocukların hayal güçlerini geliştirecek ve onlara okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandıracak nitelikte olmasına dikkat ettikleri görülmektedir. Araştırmaya dâhil olan bir öğretmen (Ö21), çocuklara masal kitabı önermediğini söylemekte ve bunun sebeplerini şöyle açıklamaktadır: "*Ben çocuklara masal kitabı önermiyorum. Çünkü masallar, hayal ürünüdür. Masallar çocukları düş dünyasına sürükledikleri için, gerçek yaşamdan koparmaktadırlar. Bu durumun da çocukların duygu ve dünyasına zarar verebileceğini düşünüyorum. Bunun yerine çocuk hikâyeleri tavsiye ediyorum."* Alanyazında da masalların, çocuklar için zararlı olduğunu ileri süren kişiler olmuştur. Bu kişilerin savundukları görüşe göre, masallar çocukları hayatın gerçeklerinden uzaklaştırarak yanlış inançlara sürükleyebilir, doğru ve mantıklı düşünmeyi engelleyebilir. Ancak günümüzde masalların çocuklarda hayal ve duygu gücünü artırdığı, ana dili gelişimine katkı sağladığı yönündeki görüşlerin arttığı görülmektedir (Temizyürek vd., 2016, s. 46-47).

Öğremenlere, masal anlatımıyla ilgili ebeveynlere yönelik önerileri de sorulmuştur. Araştırmaya dâhil olan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu ebeveynlerin her gün düzenli olarak çocuklara masal okumaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin, anne babaların masal kitabı alırken çocuğun yaş ve gelişim düzeyine, ilgisine, çocuğa iyi değerler edindirmesine, dil bilinci ve duyarlılığı oluşturarak bazı niteliklere sahip olmasına vurgu yaptıkları görülmektedir. Öğretmenler, anne babaların çocuklarıyla birlikte masal okumalarının, bu süreçte de ses tonunu değiştirerek canlandırmalar yapmalarının çocukların hoşuna gideceğini söylemektedirler. Böylelikle de çocuğa okuma sevgi ve alışkanlığının kazandırılabileceğini ifade etmektedirler. Türkyılmaz (2015, s. 917-934) ile Duran ve Sezgin (2014, s.1649-1662) de okuma alışkanlığının kazanılmasında ailenin rolünün son derece önemli olduğunu belirtmektedirler. Anne ve baba çocuğun okuma alışkanlığını kazanması ve bunu bir zevk hatta yaşam biçimi hâline getirmesinde öncü ve rehber olmalıdır.

Çetinkaya (2007) da yapmış olduğu araştırmada öğretmenlerin Türkçe ders kitaplarındaki masal metinlerine, masal seçiminde dikkat ettikleri özelliklere ve bu türün Türkçe öğretiminde kullanımına ilişkin görüşlerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışmada ayrıca masallar dil, içerik ve basım/biçim özellikleri açısından da incelenmiştir. Masalın eğitimde, hayal gücünü geliştirmede, yaratıcılığı arttırmada ve ana dili öğretiminde büyük bir payı olduğu görüşü benimsenmektedir. Çalışmadan elde edilen veriler, bu çalışmadan elde edilen verilerle benzerlik göstermektedir. Benzer bir çalışma da Şahin (2011) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmada da masalların çocuk gelişimi üzerinde etkili olduğu vurgulanmaktadır.

Çalışmanın bulgularından hareketle masalların çocuk gelişimi ve ana dili eğitimi açısından çok önemli olduğu görülmektedir. Çocukların hayal dünyalarını süsleyen, yaratıcılıklarını geliştiren, onlara dilin hünerlerini, kıvraklığını zenginliğini gösteren hayata olumlu bakmalarını sağlayan masalların, hem ana dili eğitiminde öğretmenler tarafından hem de okul dışında ebeveynler tarafından birtakım eğitim uygulamalarıyla çocuklara sunulması önem taşımaktadır. Kısacası, çocuğun dil gelişimi, duygusal ve sosyal gelişimi açısından büyük önem taşıyan iyi masalların öğretmenler tarafından ana dili eğitiminde ders malzemesi olarak etkin bir şekilde kullanılması gereklidir. Ebeveynlerin de okul dışında çocuklarla birlikte masal okumaları ve onları nitelikli masal kitaplarıyla tanıştırmaları çocuk gelişimi adına yararlı olacaktır.

KAYNAKÇA

Akgün, N. İ. (2016). Çocuğun Sözcük Dağarcığını Geliştirmede Anadolu Masallarının Yeri. *International Journal of Languages' Education and Teaching ISSN: 2198 – 4999, Doi Number:10.18298/ijlet.617 Year 4, Issue 2, p. 276-289*

Arıcı, A. F. (2016). *Çocuk Edebiyatı ve Kültürü*. Ankara: Pegem Akademi.

Aksan, D. (2009). *Her Yönüyle Dil, Ana Çizgileriyle Dilbilim.* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Asutay, H. (2013). Çocuk Yazınının Fantastik Dünyası: Masallar. Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/13 Fall 2013, p. 265-278, ANKARA-TURKEY.

Ayrancı, B. B. (2017). A Study on Choosing Tales for Utilising as Teaching Materials in Turkish Language Education. *Journal of Education and Training Studies Vol. 5, No. 12; December 2017 ISSN 2324-805X E-ISSN 2324-8068 Published by Redfame Publishing URL:* http://jets.redfame.com.

Boratav, P. N. (1958). *Zaman Zaman İçinde*. İstanbul: Remzi Kitap Evi.

Boratav, P. N. (1969). *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı.* İstanbul: Gerçek Yayınları.

Boratav, P. N. (1988). *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı. (5. Baskı).* İstanbul: Gerçek Yayınları.

Büyüköztürk, Ş. vd. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri.* Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Çer, E. (2016). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Eğiten Kitap Yayınları.

Çetinkaya, Z. (2007). *Masalların Türkçe Öğretimindeki Yeri ve Önemi.* Yayımlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.

Çıldır, B. (2017). "Bir Masal Dünyasında Yaşamak": Çocuklar ve Masallar". *Uluslararası Türk Masal Dünyası ve Doğumunun 100. Yılında Oğuz Tansel Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, s.213- 222.

Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi.* İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Dilidüzgün, S. (2003). *Çağdaş Çocuk Yazını*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Duran, E. ve Betül S. (2012). İlköğretim 4 ve 5.sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının ve ilgilerinin belirlenmesi. Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 7/4, Fall 2012, p. 1649-1662, ANKARA-TURKEY.

Elçin, Ş. (1986). *Türk Halk Edebiyatına Giriş.* Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Gökşen, C. (2009). Masalların Eğitim Yönünden Değerlendirilmesi. http://www.egitisim.gen.tr/tr/index.php/arsiv/21-30/sayi-22-cocuk-edebiyati-mart-2009/307 adresinden 07 Mayıs 2018 tarihinde edinilmiştir.

Görgü, A. T. (2007). Masalların çocuğun bilişsel ve duyuşsal gelişimine katkısı. S. Sever (Ed.), *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyum Bildiri Kitabı* (ss. 537- 544). Ankara: Anakara Üniversitesi Basımevi.

Güleryüz, H. (2013). *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Edge Akademi Yayınları.

İmer, K. (1990). Dilbilim ve Anadili Öğretimi. *Çağdaş Türk Dili*, 30–31, s. 874–878.

Karatay, H. (2007). Dil Edinimi ve Değer Öğretimi Sürecinde Masalın Önemi ve İşlevi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi,* 5(3), s. 463-475.

Küçük, B., Gedik, F. ve Akkuş Z. (2014). Masal Kitaplarının 6.sınıf Sosyal Bilgiler Değerleri Perspektifinden Analizi. Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 9/2 Winter 2014, p. 1071-1087, ANKARA-TURKEY

MEB (2018). *Türkçe Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.

Mert, E. L. (2012). Anadili Eğitimi- Öğretimi Sürecinde Çocuk Yazını Ürünlerinden Yararlanma ve Masal ürüne yönelik bazı belirlemeler. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, s. 1-12.

Miles, M. B. & Huberman, A.M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook. (2nd Edition).* Calif. : SAGE Publications.

Sakaoğlu, S. (1973). *Gümüşhane Masalları: Metin Toplama ve Tahlil.* Ankara: Atattürk Üniversitesi Yayınları.

Sever, S. (2013a). *Çocuk ve Edebiyat.* Ankara: Tudem Yayınları.

Sever, S. (2013b). *Etkinliklerle Türkçe Öğretimi.* Ankara: Tudem Yayınları.

Sever, S. (2015). *Çocuk Edebiyatı ve Okuma Kültürü.* Ankara: Tudem Yayınları.

Şahin, M. (2011). Masalların Çocuk Gelişimine Etkilerinin Öğretmen Görüşleri Açısından İncelenmesi. *Milli Folklor Dergisi*, 89, s. 208- 2019.

Tanju, E. H (2017). Edebi Türler Açısından Çocuk Edebiyatı. M. Gönen (Ed.), *Çocuk Edebiyatı* (s. 93-155). Ankara: Eğiten Kitap.

Tansel, O.(2009). *Al'lı ile Fırfırı (1. ve 2. Cilt).* Ankara: Elips Kitap Yayınları.

Temizyürek, F., Şahbaz, N. K. ve Gürel, Z. G. (2016). *Çocuk Edebiyatı.* Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Tezel, N. (1968). "Türk Halk Edebiyatında Masal" *Türk Dili Halk Edebiyatı Özel Sayısı*, 447-457.

Türkyılmaz, M. (2015). Öğretmenlerin Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Algıları Üzerine Bir İnceleme. Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 10/7 Spring 2015, p. 917-934 DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8133 ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY.

Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 24, 543–559.

Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2011). *Çocuk Edebiyatı.* Ankara: Akçağ Yayınları.

Yavuz, M. H. (2002). *Masallar ve Eğitimsel İşlevleri.* Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.